

=====
 " Για την Ασφάλειά μας: "
 " 1. Προσοχή-Ησυχία "
 " 2. Μαζεύουμε τα μαλλιά "
 " 3. Ελαφρά ρούχα-ευκινησία "
 " 4. Εναλλαγή μαθητών στην εκτέλεση "
 " κάθε πειράματος "
 " 5. Καλό πλύσιμο χεριών στο τέλος "
 "====="

ΧΗΜΕΙΑ Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

Εργαστηριακή άσκηση: ΟΞΙΝΟΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ

- ΜΕΤΡΗΣΗ ΡΗ

Στόχοι: *Μετά την εργαστηριακή άσκηση θα μπορείτε να ...*

1. Διαπιστώνεται την αλλαγή του χρώματος μερικών δεικτών παρουσία οξέος ή βάσης.
2. Περιγράφετε την επίδραση διαλύματος HCl σε ανθρακικά άλατα και σε ορισμένα μέταλλα
3. Προσδιορίζετε, κατά προσέγγιση, την τιμή pH μερικών διαλυμάτων υλικών καθημερινής χρήσης με τη χρήση πεχαμετρικού χαρτιού

Όργανα	Αντιδραστήρια
• δοκιμαστικοί σωλήνες • στήριγμα δοκιμαστικών σωλήνων • σπάτουλα • συστοιχία κοιλοτήτων • πεχαμετρικό χαρτί • ποτήρια ζέσεως • σταγονόμετρα • κεράκια	• διάλυμα HCl 0,1M • διάλυμα NaOH 0,1M • διάλυμα HCl οικιακής χρήσης • σκόνη ή ρινίσματα Zn, Mg, Fe. • CaCO₃ (τεμαχίδιο μαρμάρου) Δείκτες • βάμμα ηλιοτροπίου • ηλιανθίνη • φαινολοφθαλεΐνη

1^η σειρά πειραμάτων: επίδραση οξέων- βάσεων στο χρώμα των δεικτών

- Σε τρεις κοιλοότητες της συστοιχίας, που προηγουμένα έχουμε σημαδέψει με το γράμμα Ο (οξύ) βάζουμε περίπου 0,5 mL διαλύματος HCl. Ομοίως σε άλλες τρεις κοιλοότητες όπου έχουμε σημειώσει το γράμμα Β (βάση) βάζουμε 0,5 mL διαλύματος NaOH.
- Προσθέτουμε 1-2 σταγόνες από κάθε δείκτη σε μια κοιλοότητα που περιέχει οξύ και σε μια με βάση.
- Σημειώνουμε στο φύλλο εργασίας τις χρωματικές αλλαγές.

2η σειρά πειραμάτων: επίδραση υδατικού διαλύματος οξέος σε ανθρακικά άλατα και μέταλλα

- Σε δοκιμαστικό σωλήνα που περιέχει κομματάκι από μάρμαρο (CaCO₃) τοποθετούμε 1 mL διαλύματος HCl οικιακής χρήσης.
Σημειώνουμε τις παρατηρήσεις μας στο φύλλο εργασίας.
- Σε δοκιμαστικούς σωλήνες που περιέχουν μικρή ποσότητα Zn, Mg και Fe τοποθετούμε από 1 mL διαλύματος HCl οικιακής χρήσης.
- Όταν προχωρήσει αρκετά η αντίδραση, αναφλέγουμε το αέριο που παρήχθη με ένα αναμμένο κεράκι.
Σημειώνουμε τις παρατηρήσεις μας στο φύλλο εργασίας.

3η σειρά πειραμάτων: προσδιορισμός pH διαλυμάτων με πεχαμετρικό χαρτί

- Στη συστοιχία κοιλοτήτων που είναι αριθμημένες από 1 - 7 βάζουμε μικρή ποσότητα διαλυμάτων των οποίων θα προσδιορίσουμε το pH.
- (Δ1 - ξίδι), (Δ2 - Ajax άχρωμο για τζάμια), (Δ3 - αναψυκτικό με ανθρακικό), (Δ4 - νερό βρύσης), (Δ5- λευκό κρασί), (Δ6- Χλωρίνη), (Δ7 - απορρυπαντικό για άλατα).
- Μετράμε το pH με πεχαμετρικό χαρτί ή/και πεχάμετρο.
Σημειώνουμε τις παρατηρήσεις μας στο φύλλο εργασίας.

Φύλλο εργασίαςενότητα : όξινος και βασικός χαρακτήρας, μέτρηση pH

Όνοματεπώνυμο μαθητών της ομάδας:

Τμήμα: ημερομηνία:

1η σειρά πειραμάτων: επίδραση οξέων- βάσεων στο χρώμα των δεικτών

Να σημειώσετε τις χρωματικές αλλαγές

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΟΞΥ	ΒΑΣΗ
φαινολοφθαλεΐνη		
ηλιανθίνη		
βάμμα ηλιοτροπίου		

Να συμπληρωθεί η εξίσωση: $\text{HCl} + \text{NaOH} \longrightarrow$ **2η σειρά πειραμάτων: επίδραση υδατικού διαλύματος οξέος σε ανθρακικά άλατα και μέταλλα**

Καταγράψτε τις παρατηρήσεις σας:

Α) σε ανθρακικά άλατα

.....

.....

.....

Να συμπληρωθούν οι εξισώσεις σύμφωνα με τα υποδείγματα:

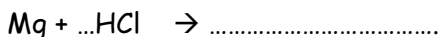
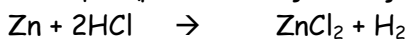
Β) σε μέταλλα

.....

.....

.....

Να συμπληρωθούν οι εξισώσεις σύμφωνα με τα υποδείγματα:

3η σειρά πειραμάτων: προσδιορισμός pH διαλυμάτων με πεχαμετρικό χαρτί

διαλύματα	Δ_1	Δ_2	Δ_3	Δ_4	Δ_5	Δ_6	Δ_7
pH							